

Filosofie, geneeskunde en de dood

De dood speelt een vaak onopgemerkte maar belangrijke rol in actuele discussies in het vakgebied van de geneeskunde. Het gaat daarbij niet alleen om de zorg rondom het levenseinde, wilsbeschikkingen, of orgaantransplantatie. De centrale plaats van de dood is reeds gegeven met het voortdurende, en tot mislukken gedoemde, gevecht tegen veroudering, verval en – uiteindelijk – het einde van het leven.

Veel van de geneeskundige discussies over de dood hebben een ethische invalshoek. Daarbij wordt zelden ingegaan op de metafysische, kentheoretische en wijsgerig antropologische problematiek die de dood kenmerkt. Wat is de dood? Hoe kennen wij haar? Hoe structureert zij als existentieel gegeven het leven? En hoe gaan we in de geneeskunde om met de dood? Deze vragen vormen de achtergrond waartegen we de hoge inzet van de geneeskunde kunnen begrijpen:

- de nadruk op genezing, levensverlenging, en technologische ontwikkeling;
- de onmacht van zorgverleners goede zorg te verlenen voor het naderende levenseinde;
- te besluiten over leven en dood, en zichzelf te verhouden tot de dood;
- de angst van patiënten voor de dood, de wil om door te leven of te stoppen.

De antwoorden op filosofische vragen over de dood – hoe ongrijpbaar en moeilijk te formuleren ze ook zijn – zijn relevant omdat ze een kader vormen voor de beoordeling van goede zorg. De stelling van deze bundel is dan ook dat geen enkel ethisch debat over ingrijpend medisch handelen goed begrepen kan worden zonder in te gaan op het probleem van de dood.

Inhoud

Inleiding: geneeskunde en het belang van reflectie op het levenseinde *Ettema*

Deel 1 Wat is de dood?

Over het lijk en het niets

- 1 Ons laatste lichaam *Mooi*
- 2 Is er dood na het leven? *Visker*
- 3 Niets geeft inzicht in de dood *Ettema*

Deel 2 Hoe kennen we de dood?

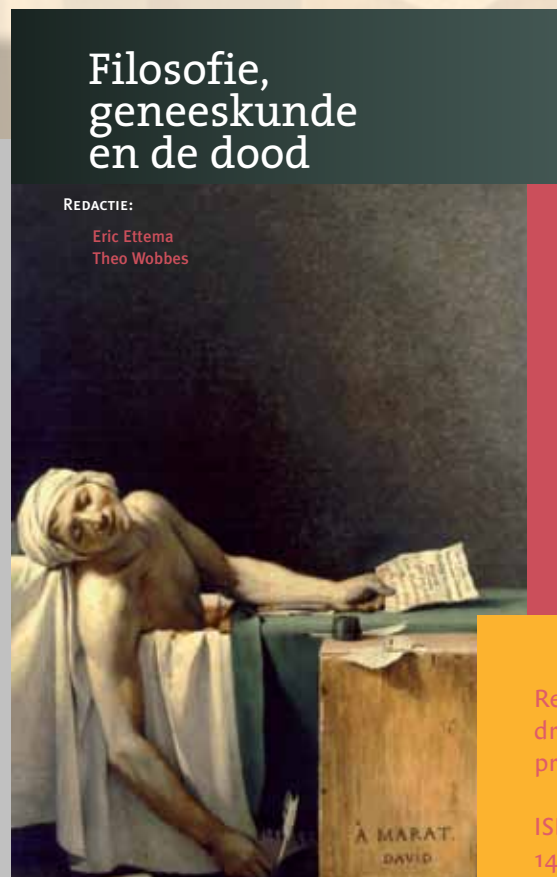
Over de rouw en het goede leven

- 4 Geneeskunde mijdt de dood, maar de dood mijdt niks of niemand *Keizer*
- 5 Waarom is de dood een kwaad? *Den Hartogh*
- 6 Een plaats voor de dood in het leven. Naar een fenomenologie van rouw *Welten*

Deel 3 De dood en genezing.

Over eindigheid en integratie

- 7 De integratie van het sterven in de gezondheidszorg. Death awareness, palliatieve zorg en euthanasia *Kimsma*
- 8 Simone de Beauvoir over sterven en verlies. Aanvaarding zonder berusting *Walravens*
- 9 De geneeskunde, de dokter en de dood *Dekkers*
Epiloog. De dood als spiegel van het leven *Wobbes*

Redactie:
drs. E.J. Ettema
prof.dr. Th. Wobbes

ISBN 978 90 5898 197 4
140 x 220 mm.
ca. 200 blz.
ingenaaid
€ 25,00
verschijnt juli 2011